

Liberaldemokraterna

En liberal vision för Sverige

Inledning

Liberaldemokraterna har bildats ur en längtan. Eftersom det idag saknas ett liberalt alternativ upplever många en ideologisk hemlöshet, och en brist på engagemang i de partier som verkar i det politiska livet.

Vår liberala värdegrund betonar den enskilda människan, hennes friheter och rättigheter. Den riktar in sig på att ge varje människa utrymme att utvecklas individuellt. Staten existerar för medborgarna, inte tvärtom. Vi ska verka för att förmänskliga staten snarare än att förstatliga människan.

Vi tror på alla människors frihet, lika värde och rätt i samhället. Vi tar strid mot överförmynderi, moralism och kontrolliver. I ett fritt samhälle är det inte staten som förvaltar människors angelägenheter. Det gör människor bäst utan statens inblandning, med egna initiativ. Varje människa vet bäst själv vad hon vill uppnå; politikens uppgift är att ge människor friheten att uppnå denna strävan. Varje individ gör sina val självständigt och får skörda både dess frukter och konsekvenser. De som har behov av stöd från samhället ska känna sig respekterade och kunna påverka den hjälp som erbjuds.

Fullt självbestämmande, kroppslig autonomi, är centralt i vår politik. Vad du gör med ditt liv, din kropp och din tillvaro, ska du vara fri att själv besluta om, så länge dina beslut inte innebär skada för någon annan.

Att rättssäkerhet garanteras och upprätthålls är ett absolut och oavvisligt liberalt krav. Vi säger ett tydligt nej till olika typer av morallagstiftning och lagar där brottsoffer saknas. All lagstiftning ska grundas på evidens, beprövad kunskap och erfarenhet. Den ska vara sekulär, klar, överskådlig och förutsebar. Ingen människa ska utsättas för kontroll och övervakning utan att en konkret misstanke finns. Principen att man ska betraktas som oskyldig till dess en lagkraftvunnen dom finns, kan inte nog understrykas. Sverige ska ha en författningsdomstol som granskar lagförslag och ser till att förslagen inte strider mot grundlag eller mänskliga rättigheter.

Demokrati, integritet, frihet och rättssäkerhet är fyra hörnstenar i vår politik. Tillsammans formar vi en framåtskridande och förutseende vision för morgondagens samhälle. Vi vill ge alla friheten att förverkliga sina drömmar och idéer.

Ekonomi

Ingen nation har någonsin gått under för att det finns för många företag. Företagen är ryggraden i samhället. Vi vill ha kraftigt förenklade regler för företagare, och sätta upp ramarna för en fungerande marknad. Politikens roll är att se till att marknaden fungerar, inte att styra den.

Sverige bör gå i spetsen för en modern ekonomisk politik, med ett funktionellt plattskattesystem, ett solidariskt trygghetssystem med medborgarlön, ett effektivt företagsklimat, demokratiska och transparenta skatter samt fri internationell handel utan handelshinder.

Ett skattesystem måste vara överblickbart, förutsebart och upplevas rättvist av varje medborgare. Dagens system innehåller en stor demokratisk brist, i sin oöverskådlighet. Många i Sverige tror att man betalar trettio procent i skatt, när skattetrycket i verkligheten ligger närmare det dubbla, med arbetsgivaravgifter. De dolda skatterna och avgifterna innebär att politiker i dag lurar folket för att kunna ta ut långt högre skatter än de egentligen har mandat för. Vi kräver att alla skatter ska vara synliga, och att arbetsgivaravgiften ska skrivas in i skattsedeln. Vi anser också att förhållandet mellan arbetare och arbetsgivare bör hållas till avtal och att vi ska genomföra en översyn av de lagar som finns på området för att avgöra vilka som ska returneras från lagboken till arbetsmarknadens parter.

Vårt nuvarande skattesystem är dessutom utformat med kraftigt progressiva skatter, vilket minskar produktiviteten. Detta skapar negativa incitament till att bidra till produktion och att lägga tid och energi på utbildning. Skattesystemet måste förenklas avsevärt, så att det blir mer överblickbart och rättvist. Införandet av plattskatt är den mest effektiva metoden för att uppnå detta. Det leder dessutom till väsentligt lägre kostnader för såväl staten som enskilda företagare att administrera skatten, och de flesta former av skatteplanering försvinner.

I kombination med plattskatten förordar vi medborgarlön; ett system vi kallar PSML, för att förtydliga att de är intimt sammanlänkade. Alla medborgare över arton år ska erhålla en basinkomst; samma för alla. Detta ger ett tryggare samhälle, där ingen behöver vara orolig för att stötas ut ur samhällsgemenskapen. Dagens bidragssystem är ett ineffektivt och dyrt sätt att hjälpa utsatta människor. Vi vill lyfta bort skammen som följer med bidrag, och göra basinkomsten ovillkorad. Med dagens system utsätts socialbidragstagare för grova integritetskränkningar i alla de prövningar man måste genomgå. Det är också en situation som är mycket svår att ta sig ur, då bidragen minskar i samma grad som man tjänar pengar. Marginalskatten blir alltså hundra procent för de sämst ställda. Med medborgarlön kommer det alltid löna sig att arbeta.

I ett internationellt perspektiv finns ingenting viktigare än en fri och rättvis handel. Globaliseringen i världen innebär att tekniska framsteg och ekonomiska förutsättningar blir tillgängliga för allt fler människor. Handelshinder som subventioner och tullar ska försvinna. De snedvrider världshandeln, gör det dyrare att både exportera och importera, och slår allra hårdast mot fattiga länder. Den bästa u-hjälp vi kan ge är avskaffade tullar och subventioner.

Social trygghet

Vi sätter individens frihet i centrum. Det är inte möjligt att nå ett tillstånd i världen där människor slutar ta risker; det ligger i människans natur, och är grunden för all utveckling. Friheten för enskilda människor att ta risker är viktig att försvara. Därför anser vi att kroppslig autonomi och skademinimering måste vara övergripande principer för all socialpolitik.

Ett liberalt samhälle ger stöd till de som behöver, med respekt för mottagarens behov av integritet och rätt till lika behandling. Ingen ska någonsin behöva känna skam för att söka hjälp, och den som behöver hjälp ska också kunna påverka hjälpens utformning. Ingenstans är individperspektivet viktigare än då det handlar om insatser och vård för de mest utsatta i samhället.

Privata initiativ inom vården öppnar för en större effektivitet, mer personligt bemötande och större valmöjligheter. Vi vill ha ett system med vårdpeng, där patienten själv kan välja sjukhus eller annan vårdinrättning – detta inbegriper även vårdinrättningar i andra länder. Kan en vårdsökande hitta lika bra eller bättre vård till samma kostnad eller t.o.m. billigare utomlands, så finns det ingen anledning att hindra ett sådant initiativ.

Samtliga medborgare ska kunna ta del av samhällsinformation samt kunna röra sig obehindrat och delta i aktiviteter i allmänna miljöer, trots eventuella funktionshinder. Vilka insatser och stöd du kan få, samt om du har rätt till personlig assistans eller ej avgörs i hög grad av vilken kommun du bor i. Detta är ett orättvist system. Liberaldemokraterna vill att samma villkor ska gälla för alla och detta ska därför regleras av staten. Besluten är kopplade till personen och påverkas inte om en medborgare flyttar inom landet.

En ansvarsfull och human socialpolitik måste baseras på respekt för människan och hennes mänskliga rättigheter, och erbjuda åtgärder som vilar på befintlig kunskap och beprövad erfarenhet. Den politik som förs idag förvärrar snarare än motverkar problemen. Nolltolerans mot droger är ett bra exempel på en misslyckad idealistisk position som inte tar hänsyn till hur verkligheten ser ut. Tillgången på droger har inte minskat, trots nolltoleranspolitik. Tvärtom har den ökat, och drogerna har blivit billigare i konsumtionsledet. I Sverige har antalet dödsfall mer än fördubblats de senaste 14 åren och var 2008 fler än 400. Till detta måste även adderas en mängd dödsfall i olika sjukdomar som är relaterade till injektionsbruk, direkt orsakat av det politiska motståndet mot sprutbytesprogram.

Vi löser problemet med mer frihet, en pragmatisk politik och fokus på skadereduktion. Allt bruk och innehav för personligt bruk av droger bör avkriminaliseras. Detta inbegriper även odling och innehav av plantor i hemmet för eget bruk (detta kommer gälla framför allt den vanliga hemodlingen av cannabis), att jämföras med tillverkning av vin och öl i hemmet för eget bruk. Målen för behandling av drogberoende ska styras av patienternas önsknings och behov. All behandling ska i första hand alltid ske frivilligt. Tvångsåtgärder (LVM) ska endast brukas i extremfall och på ett rättssäkert vis. På apotek eller vårdcentraler ska finnas tillgång till rena sprutor. Det skall även vara tillåtet att privat införskaffa sprutor, och inga hinder ska resas för privata initiativ att starta sprutbyten. Vi kräver att vården och socialtjänsten blir centrala aktörer snarare än polisen, inte minst eftersom många drogberoende undviker att anlita vården, för att på så sätt slippa bli gripna av polisen.

Sexköpslagen måste bort av flera skäl. Det är en destruktiv och dysfunktionell lag som förvärrar det sociala stigmat och berövar sexarbetare basala rättigheter, såsom arbetskydd, sjukförsäkring och pension. Lagen strider dessutom mot principen om kroppslig autonomi och mot avtalsfriheten. Lagen är kontraproduktiv, i det att den göder den organiserade brottsligheten. Lagen också är verkningslös, såtillvida att den inte ens nämnvärt minskar sexhandeln, som endast byter arena. Vi förespråkar istället ett perspektiv gentemot sexarbete som bygger på skadereduktion, empati, ett starkt engagemang för hälso- och sjukvård samt mänskliga rättigheter.

Principen kroppslig autonomi, att varje medborgare skall ha suverän bestämmanderätt över sin egen kropp, ska även gälla företeelser som eutanasi, värdmödraskap och andra områden som enbart involverar den egna kroppen. Självklart måste även tvångssterilisering av transsexuella upphöra.

Infrastruktur

En fungerande infrastruktur är den moderna civilisationens ryggrad. Utan transporter, elnät, värme, vatten, avlopp, sophantering, internet och telefoni är det omöjligt att hålla samman och knyta ihop olika delar av samhället. Det är statens och kommunernas ansvar att se till att nödvändiga kommunikationer finns och fungerar. Det är dock inte nödvändigt att det offentliga bygger, äger och underhåller all infrastruktur. Det som åligger det offentliga är att se till att alla människor har tillgång till såväl digitala som fysiska kommunikationer och transporter.

Vid planeringen av olika infrastruktursatsningar ska samhällsekonomisk lönsamhet som grundregel vara styrande. Givetvis måste alla delar av landet ha tillgång till infrastruktur, men utökade satsningar ska göras i första hand i de områden där den samhällsekonomiska vinsten är som störst. Ett verktyg för detta ska vara att identifiera befintliga tillväxtregioner och regioner med uppenbar potential att snabbt bli tillväxtregioner. I dessa ska infrastrukturen särskilt prioriteras, för att på så sätt öka möjligheterna för mer företagande och därmed fler arbetstillfällen.

Bostadsbyggandet och bostadsbeståndet är viktiga infrastrukturområden. Såväl offentliga som privata initiativ ska uppmuntras. Syftet med bostadspolitik är att skapa möjligheter för alla människor att hitta en bostad. För att uppnå detta måste vi skapa förutsättningar för en hållbar bostadsmarknad. Byggnadsreglerna måste förenklas. Planprocesserna måste kortas och byråkratin runt dem måste minska, för att det dels ska kunna byggas nya bostäder i högre takt, dels bli billigare för såväl det offentliga som bostadsbolagen att bygga nytt. Det måste också bli möjligt att bygga bostäder med olika standard för att tilltala olika målgrupper. Ett nödvändigt medel är också att införa marknadshyror.

En anledning till att mycket nyproduktion utgörs av större lägenheter och i högre grad är bostadsrätter än hyresrätter, är att det är svårt att få snabb lönsamhet i små hyreslägenheter. Bostadsrätter ger snabba vinster till fastighetsbolagen och större lägenheter ger som regel högre avkastning än små. Detta beror till stor del på de regleringar som råder på marknaden. Skattereglerna måste också förändras. Tidigare fanns ett bidrag till nybyggda hyresfastigheter, något som numera är borttaget. Det är positivt med enkla skattesystem och bidrag av denna sort ska avskaffas, men då måste också liknande bidrag till bostadsrätter och egnahem försvinna ur skattesystemet. Alla upplåtelseformer för bostäder måste behandlas likvärdigt av det offentliga för att marknaden ska fungera.

Alla människor är unika och det som passar för en passar inte nödvändigtvis för en annan. Det är därför viktigt med mångfald på alla områden, inte minst bostadsmarknaden. Kollektivboenden, hyresrätter, bostadsrätter, egnahem – alla har de en naturlig plats och ska också blandas inom ett givet område för att skapa möjlighet för alla att bo där. Även standard måste vara möjlig att variera och speciellt skapade hus för såväl ungdomar som seniorer ska uppmuntras. En grupp som har särskilt svårt att ta sig in på bostadsmarknaden är ungdomar. De har sällan hög inkomst, är inte tillräckligt gamla för att ha en lång kötid och har som regel ingen gammal bostad de kan sälja. Det råder också ett underskott på små och billiga bostäder.

Det måste bli lättare att hyra ut sin bostad i andra hand. Detta skapar bostadstillfällen. Även om detta inte är en permanent lösning för boendet, kommer det att underlätta för exempelvis många studenter. Dagens regleringar och kontroller från bostadsrättsföreningar och hyresvärdar skapar en grogrund för en oseriös svart marknad, där hyresgästen är i princip rättslös om något händer samt ofta utsätts för ockerhyror. Med mer tillåtande regler på detta område skulle också färre bostäder stå tomma under långa perioder.

En dysfunktionell bostadsmarknad leder ofelbart till en svart marknad för kontrakt. Oavsett kösystem är det omöjligt att bli av med denna marknad så länge det råder bostadsbrist. Det vore lovvärt om fler kommuner och privata aktörer skapade bostadsköer där kötid är avgörande för vem som får lägenheten, men det är inte en lösning på det underliggande problemet.

Allmännyttans bostadsbestånd är inte heligt. Möjligheten för allmännyttan att sälja fastigheter till privata värdar måste alltid finnas och dessutom uppmuntras. I dagsläget byggs de flesta nya hyresrätterna av just allmännyttan och att sälja äldre fastigheter till privata aktörer är ett bra sätt att finansiera nybyggnation. På en fungerande marknad behövs dock inte offentligt ägda aktörer och allmännyttans existens är därför ingen självklarhet.

Kultur och kunskap

Kultur präglas av såväl tekniska landvinningar som konstnärliga. De går hand i hand. I alla tider har konsten haft en viktig roll i att uppmuntra kreativitet och alternativt tänkande. Det är ingen slump att många av historiens största konstnärer också hade en vetenskaplig ambition, liksom många vetenskapsmän har haft en stark konstnärlig ådra. Utforskandet, sökandet efter människans och universums gränser, den kreativa driften, allt detta har vetenskapen och konsten gemensamt. Det är därför logiskt att samla ämnen som kultur, forskning och utbildning under samma tak.

Vi uppmuntra mångfald inom utbildningsväsendet, i form av pedagogiska alternativ, mindre centralstyrning av skolan, mer ansvar till lärare och pedagoger för undervisningens utformning. Det är dags att bryta det sjukliga fokus som skolan har på betygen; skolans syfte ska inte vara att sortera och bedöma. Skolans uppgift skall vara att undervisa, inspirera, förmedla redskap till studenterna att hitta kunskap på egen hand, av eget intresse och drivkraft.

Vi behöver utforska alternativ till betygssystemet. Ett alternativ vore att ha ett tentamensförfarande, där eleverna i högre grad väljer vilka ämnen de vill fokusera på, och där man låter varje elev blomstra inom de fält de är mest begåvade för. Idag handlar skolan i allt för stor grad om själva kvantifieringen av kunskapen och inte om införskaftet av den. Betygsättningen upptar stora delar av lärarnas tid och elever fokuserar allt för mycket på att plugga till prov istället för att lära sig och förstå.

Skolan utgår från idén att alla individer utvecklas lika snabbt, något som är långt ifrån sant. Vi bör därför också ifrågasätta klassificeringen av barn i vilken man sorterar dem efter ålder. Grunden för skolan ska vara lärande; betygen ska inte blandas ihop med undervisningen. Betygen ska spegla vad eleven kan, inte vad den kunde vid ett visst tillfälle. Därför måste alla betyg kunna provas hur många gånger som helst på ett liknande sätt som högskoleprovet idag kan skrivas flera gånger.

Det måste bli lättare att både anställa och avskeda lärare, att anställa pedagogiska talanger och avskeda dåliga lärare. Dåliga lärare gör inte bara ett sämre jobb; deras inflytande kan ha en direkt destruktiv konsekvens för eleverna. Vi anser också att man bör ha differentierade löner, så att kompetensen tydligare avspeglas i lönen.

Systemet med politiskt tillsatta skolledningar måste avskaffas omedelbart. En skolledning måste framför allt präglas av pedagogisk kompetens och ett effektivt och positivt ledarskap. Dessutom bör lärare i skolan ständigt få beredas möjligheter till kompetensutveckling och vidareutbildning.

Vi lever i en tid av förändring, och skolan måste hänga med, såväl tekniskt som attitydmässigt. Läraren är inte längre den yttersta källan till kunskap, och inte den självklara auktoriteten. Med modern teknik har kunskapsinhämtning blivit något annat än det någonsin har varit. Det en lärare påstår kan omedelbart kontrolleras via en smartphone och internet. Och för varje år utvecklas tekniken mer och mer. Alltså måste även lärarens roll omdefinieras, från att ha varit kunskapens yttersta auktoritet till att vara en förmedlare, en inspiratör, en ledsagare som lär ut inlärningsteknik och kunskapssökning, hur man söker och finner rätt fakta.

Internet är en av de största landvinningarna i mänsklighetens historia, och har förändrat hela världens infrastruktur. Internet är det bästa organ för demokrati och jämlikhet som någonsin uppfunnits. Det är ett världsomspännande blodomlopp för kultur, politik, kunskap och frihet. En enorm myllrande global bazaar där alla människor i världen på sikt kommer att kunna kommunicera med alla. Detta stärker demokratin, där all makt skall utgå från folket. En öppen idédebatt kan forma argument och idéer om hur samhället skall skötas och utvecklas. Internet ger större möjligheter för alla att vara med och påverka. För att detta skall fungera måste grundläggande rättigheter respekteras även på internet. En mångfald i värderingar och infallsvinklar måste accepteras och tolereras. Man måste kunna kommunicera, söka information och publicera texter fullt anonymt om man behöver det. Brevhemlighet, meddelarskydd och budbärrimmunitet måste värnas.

I en liberal demokrati måste medborgarna vara fria att inhämta information, så att de själva kan bygga upp kunskap och bilda sig en uppfattning om samhällsproblem och andra samhällsfenomen. Inte bara information som är tillrättalagd och godkänd av staten, utan även sådant som känsligt, obehagligt eller kontroversiellt. Det måste vara tillåtet att ta del av all information som finns tillgänglig. Vi måste alla ha chansen att bedöma och bemöta argument från odemokratiska eller hatiska rörelser, eller studera känsliga dokument som har läckt ut, utan att riskera repressalier. Men om vi är eller känner oss övervakade, är risken stor att vi drar oss för att besöka vissa webbplatser, söka på vissa sökord, och kommunicera med vissa personer. Av rädsla för att bli registrerade eller svartlistade censurerar och begränsar vi oss själva. Vi blir anpassliga. Den fria åsiktsbildningen hindras.

Kunskap är makt. När staten skaffar sig mer kontroll över olika slag av information som rör medborgarna sker en förskjutning av makten och den transparens som ska råda i en demokrati, där medborgarna granskar makten, har i Sverige kommit att få ett närmast omvänt innehåll. Genom en mängd nya kontroll- och övervakningslagar är det numera medborgaren som ständigt granskas. Den känsliga maktbalansen mellan stat och medborgare har härigenom rubbats och den balans som gått förlorad måste återställas.

Patenträtten är ett område som måste ses över och moderniseras. Dagens patentsystem stjälper mer än det hjälper och utnyttjas ofta av storföretag för att stoppa olika projekt. Många miljöåtgärder blir inte av och sjuka människor får inte tillgång till medicin, särskilt i tredje världen. Vi vill gradvis förändra patentsystemet så att företag och uppfinnare fortfarande kan tjäna pengar, men utan att hämma utvecklingen.

Internet innebär att vi inte längre är hänvisade till ett kulturellt utbud som är bestämt uppifrån. Dagens medborgare har tillgång till hela världens musik, text och bilder. Detta är något vi ska bejaka, inte försöka förbjuda. Genom att försöka stänga de forum som är de nya kulturskaparnas huvudsakliga fönster mot omvärlden, bidrar upphovsrättsindustrin och de lagförslag och lagar de stödjer till att strypa den kulturella återväxten. Internet fyller i dag samma funktion som folkbiblioteken gjorde för hundra år sedan. Internet är gynnsamt för folkbildning och samhällsutveckling. Den allt hårdare tillämpningen av en föråldrad upphovsrätt skapar dock stora problem, för såväl kulturskapande som för enskilda medborgares integritet. Fildelning är i grunden något positivt både för de enskilda medborgarna och för samhället i stort. Att finna en formel som innebär att vi finner en balans mellan en upphovsmans rätt till sitt verk och de spridningsmöjligheter av detta verk som på olika sätt möjliggörs av och genom internet är inte lätt, men nödvändigt.

Lag och rätt

Vi vill minska antalet lagar. Statens uppgift är och ska vara, att fastställa ramar för hur vi vill att samhället ska se ut och fungera. Frihet ska vara grund för all lagstiftning, och detaljreglering bör undvikas. Vi har idag tillräckligt med lagar för att komma till rätta med existerande kriminalitet. Det som krävs är att vi tillämpar de lagar vi har.

All lagstiftning skall bygga på på respekt för individen. De lagar som finns ska utgöra en så liten inskränkning som möjligt för den enskildes frihet. Lagar och regler ska vara tydliga, och beslut ska vara förutsebara. Demokrati kan inte existera utan rättssäkerhet och rättssäkerhet är en förutsättning för demokratin. Rättssäkerhet måste därför garanteras alla annars kan den inte garanteras någon.

Under flera år har den enskilde medborgarens friheter och rättigheter begränsats mer och mer. Det finns i nuläget därför inget viktigare eller mer angeläget än att vända denna olyckliga trend, och åstadkomma en återställning av vad som förlorats, samtidigt som vi skapar ett starkare skydd för de mest centrala rättigheterna.

Då nuvarande grundlag infördes fanns en bakomliggande tanke, att grundlagsändringar skulle vara valfrågor. Så har det inte blivit. Därför bör en ny reformerad grundlag innehålla att grundlag endast kan ändras med två tredjedels majoritet av riksdagens röster. Detta skulle totalt sett innebära ett väsentligt starkare skydd för våra demokratiska rättigheter, och även demokratin som sådan.

All lagstiftning ska prövas mot svensk grundlag och Europakonventionen. En författningsdomstol ska inrättas för denna granskning. Nämndemannasystemet ska avskaffas och domstolarna därmed avpolitiseras. Handläggningstiderna i domstol måste kortas och detta gäller särskilt i våra förvaltningsdomstolar.

Samhället ska på alla plan verka förebyggande för att hindra att människor hamnar i utanförskap och kriminalitet, vilket kräver insatser på många fler områden än enbart det rättspolitiska.

Liberaldemokraterna vill stärka brottsoffrens ställning genom en genomgripande reform avseende brottsoffer och brottsskadeersättning. Den nuvarande ordningen ersätts med ett system där staten garanterar och utbetalar den ersättning som offret tilldömts i domstol, utan vidare utredning av ärendet. Det är sedan statens sak att kräva ersättning från den dömda.

I dag löses alltför få brott. Trots kraftiga ökning av antalet poliser har upplärningsfrekvensen av brott inte förbättrats. Polisen ska organiseras som en nationell myndighet och arbetet effektiviseras. Kompetensen hos polisen ska öka. En ökad antagning av polisaspiranter från andra kulturer och ett fortsatt jämställdhetsarbete ska uppmuntras.

Inom kriminalvården ska fokus ligga på återanpassning och ska utgå från och ges med utgångspunkt från ett individperspektiv.

Brevhemligheten ska återupprättas genom att samma regler ska gälla på nätet som i samhället för övrigt. Budbärarimmunitet och nätneutralitet är en grundsten för ett fortsatt fritt internet och ska ges samma skydd som andra grundläggande rättigheter i Europakonventionen. För att stat och myndigheter ska få övervaka, registrera och avlyssna medborgare skall en konkret misstanke om brott föreligga. Den lagstiftning som införts under senare år och som står i strid med detta, skall därför rivas upp och tas bort. Yttrande-, åsikts- och informationsfrihet ska stärkas. Källskyddet och rätten att vara anonym måste kunna garanteras. FRA-lagen ska rivas upp och datalagringsdirektivet ska upphävas. Känslig information avseende medborgare inom EU får inte lämnas ut till land utanför EU utan konkret brottsmisstanke, och då endast efter en formell polisbegäran för gärning som även är straffbar inom EU.

Miljö

Vår ekonomi och välfärd är beroende av miljön och dess resurser. Miljön står också inför flera allvarliga hot, som riskerar miljontals människors liv. Om människor ska kunna uppleva frihet i sin vardag får miljön inte vara en begränsande faktor.

För att uppnå ett samhälle där miljön inte hotas av människor, och människor inte hotas av miljön, krävs politiska insatser. Det enskilt största miljöproblemet, som i dag leder till flest människors lidande och död, är fattigdom. I länder som inte har elektricitet dör många av förgiftning på grund av eldning inomhus – något som dessutom bidrar kraftigt till luftföroreningar, både lokalt och globalt.

Även större frågor som måste lösas internationellt kräver minskad fattigdom. Den som inte har mat för dagen kommer inte ha möjlighet att lägga sin energi på globala miljöfrågor. För att länder ska kunna ta gemensamma krafter mot klimathotet krävs att alla har tillräckligt välstånd för att kunna fokusera på miljön. Tillväxt kan inte ensamt lösa alla problem, men utan tillväxt kan inte många problem lösas.

Grön skatteväxling är central i vår miljöpolitik. Med det menas att vi ökar skatten på sådant som orsakar miljöproblem, till exempel utsläpp av växthusgaser, miljögifter, övergödande ämnen etc. Nivån på skatten sätts så att den ger önskad effekt, och kan väga upp den förväntade skadan av den utsläppen som görs. Skatten går direkt in i statskassan och ska kunna justeras kontinuerligt så att uppställda miljömål nås. Staten ska inte peka ut den goda teknologin genom exempelvis subventioner eller miljöpopulistiska investeringar, det sköter marknaden bättre. Vad vi gör med miljöskatterna är att styra bort från den dåliga teknologin.

Vi kan underlätta för en mångfald av lösningar genom minskad byråkrati, regelverk som inte sätter käppar i hjulen och ökad skatt på de skadliga verksamheterna. Vi vill underlätta för enskilda individer som vill producera egen el.

Ett av de största problemen för miljön i dag är att vi aktivt betalar för att förstöra den. Skattebetalare i EU bidrar med pengar till jordbrukssubventioner, överdriven energiineffektiv köttproduktion, utfiske av världshaven och subventionerade miljögifter. Det slår hårt mot såväl global ekonomi som miljö, och ska avskaffas snarast möjligt.

Migration och integration

Varje människa är en resurs. För att vi i framtiden ska kunna hantera den demografiska utveckling vi har, med en kraftigt åldrande befolkning, krävs det idag att vi har en stor invandring. För att invandrare ska bli en tillgång snarare än en belastning krävs dock att vi bättre tar till vara på den kompetens som kommer till Sverige. Var tredje invandrare har en eftergymnasial utbildning på minst tre år, utan att det kostat den svenska staten en krona. Denna enorma resurs måste tas tillvara på ett mycket bättre och effektivare sätt än idag.

Vägen till arbete måste förenklas. Med en avreglerad arbetsmarknad kommer fler människor kunna både anställas och starta egna företag. Ser man till andra länder kan man konstatera att invandrare inte är sämre på att få jobb – det är inhemska regleringar som sätter käppar i hjulet. Den stela arbetsmarknaden med höga ingångslöner gör det svårt för utsatta grupper som invandrare, ungdomar och sjukskrivna att ta sig in på arbetsmarknaden.

Vi vill varje invandrare en summa pengar i handen som skall räcka till en nystart. Den som klarat att bryta upp med sina rötter och ursprung för att ta sig till ett nytt land har en stark initiativkraft och vilja att ordna sitt nya liv. Vi vill också förbättra SFI, med mer individanpassade nivåer, och stärka de utbildningar som kan ge invandrare möjlighet att snabbare komma in i samhället och arbetslivet. Språket är nyckeln till frihet och utveckling, och en nödvändighet för att komma in i samhället.

Vi vill att det ska vara maximalt sex månaders handläggning för om man får stanna med uppehållstillstånd i landet. Även här kan ett bonussystem bli aktuellt. Alla människor i Sverige, såväl medborgare som turister och papperslösa flyktingar, ska få tillgång till de mest grundläggande trygghetssystemen, som skola och sjukvård.

Vi tar bestämt avstånd från kulturell diskriminering som förbud mot burqa, nybyggnation av moskéer eller liknande. Minareter måste behandlas som kyrktorn; en kultur blir inte mer värd för att den funnits längre i Sverige.

Utrikes

Den viktigaste roll Sverige kan spela i världen, är som en stark förespråkare av demokrati, frihandel och mänskliga rättigheter. Sverige ska gå i spetsen för skapandet av en globalt god säkerhetsmiljö, genom ett samarbete mellan folken och deras representanter, för det gemensamma bästa på vår planet. Vi vill inte ha protektionism, nationalism eller överstatlighet.

Mellanstatliga samarbeten som till exempel FN är viktiga i en globaliserad värld, men den typen av samarbeten har vid flera tillfällen kritiserats för ineffektivitet. Sverige får inte bli beroende av andra organ för att kunna ha en röst utåt.

Sverige har i flera decennier skickat direkta subventioner till diktatorer i form av bistånd och annan u-hjälp. Forskning har gång på gång visat att väldigt mycket bistånd inte har fungerat, utan snarare hållit kvar länder i fattigdom. Vi vill kraftigt reformera biståndet, och enbart avsätta pengar till verksamhet som ger positiva resultat. Dessutom måste det finnas uppföljning och kontroller, för att tillse att pengarna används på ett vettigt sätt.

Bistånd är bra för katastrofhjälp och grundläggande stöd till utbildningsväsende, men inte för långsiktig och hållbar utveckling. För att lyfta länder ur fattigdom finns inget mer effektivt än frihandel, utbildning och demokrati. Vi vill avskaffa alla subventioner, tullar och andra handelshinder i form av importkvoter och liknande. De generella tullarna har minskat kraftigt de senaste åren.

Det finns dock områden där det fortfarande råder en mycket hög grad av protektionism, särskilt när det gäller jordbruksprodukter, textilier och kläder – det vill säga precis de områden där fattiga länder skulle tjäna på frihandel. Frihandel är det tveklöst bästa sättet att uppnå tillväxt. Tillväxt kan inte lösa alla problem, men utan tillväxt kan få problem lösas.

Säkerhet och försvar

Varje land har en armé. Sin egen eller någon annans. Sverige ska ha ett starkt försvar. Det internationella säkerhetspolitiska läget är inte så stabilt som man skulle kunna hoppas, och vi behöver därför alltid ha en god beredskap.

Vår beredskap är för närvarande inte särskilt god. Tvärtemot vad många påstår finns ingen förvarningstid innan konflikter uppstår. Vi kan därför inte bara förlita oss på att vi kan rusta upp under några år, om kriser uppstår. Historiska erfarenheter visar också att vi inte kan förlita oss helt på internationella samarbetspartners vid en kris. Länder som står i ömsesidigt beroende av varandra, och som upptäckt att samarbete kring det gemensamma bästa, startar dock inga krig mot varandra. Liberaldemokraterna förespråkar därför att ett starkt försvar ska kombineras med europeiska och globala samarbeten, så att EU kan stärkas i sin roll som säkerhetsgemenskap och global aktör.

Kärnan i vår försvars- och säkerhetspolitik är åtgärder för att trygga det vi kallar vår säkerhetsmiljö. Internationellt samarbete och internationell rätt är väsentliga för att regionala och interna kontroverser och konflikter skall kunna lösas på fredlig väg. Vi vill skapa en god säkerhetsmiljö regionalt och globalt, genom en kompetent utrikespolitik som arbetar för fredliga diplomatiska lösningar och samarbete, men även genom ekonomiskt bistånd och ekonomiskt samarbete. Därför är frågor som rör mänskliga rättigheter, frihandel och frihet kärnan i hur man skapar en god säkerhetsmiljö.

En långsiktig säkerhetspolitik måste dock blicka långt bortom EU:s gränser. Den regionala säkerhetsmiljön och den globala säkerhetsmiljön måste säkras för att garantera Sveriges säkerhet och nationella oberoende. Med hjälp av en partnerskaps- och grannskapspolitik vill vi se till att Sverige, Norden och EU knyts närmare Ryssland och Östeuropa genom praktiskt bilateralt samarbete. Fokus bör ligga på de två politiska och ekonomiska regioner som Sverige delar med Ryssland, dvs Östersjöregionen och Barentsregionen. Samarbete i dessa regioner pågår redan. Vi vill intensifiera detta med gemensamma ekonomiska projekt, till exempel järnvägar för att knyta samman Murmanskområdet i Ryssland med Finland, Norge och Sverige. En naturlig samarbetspartner här är Finland som redan idag arbetar för ett sådant närmande mellan EU och Ryssland. Sverige ska också aktivt söka påverka de permanenta medlemmarna av FN:s säkerhetsråd att använda sin unika position till att undanröja korruption och leda ett aktivt, omorganiserat och effektivare FN.

Nya gränsöverskridande säkerhetshot som terrorism påverkar vår säkerhet och välfärd i stor utsträckning. Vi tror dock inte att man försvarar medborgarnas frihet bäst genom att begränsa friheten för medborgarna. Demokrati och frihet försvaras bäst med mer demokrati och frihet. Terrorism bekämpas effektivt genom att motverka orsakerna till terrorism, genom frihandel, utbildning, demokratisering och samarbete, och genom att stormakterna för en politik som inte präglas av kolonialism och kortsiktig vinning på andras bekostnad.

Barn och ungdom

Barns rättigheter i Sverige måste stärkas. Vi vill att insatser riktas direkt till barnen, att man behandlar barn som enskilda, fullvärdiga individer. Vi vill bygga en stabil grund för en kraftigt förstärkt personlig integritet och autonomi för Sveriges barn.

Vi föreslår ett barnkonto, knutet till barnet, med tillräckliga medel för att garantera en skälig levnadsstandard. Vid indikation på att kontot inte kommer barnet till nytta ska de sociala myndigheterna i samråd med barnet utse en ny lämplig förvaltare av kontot. Detta skulle trygga alla barns ekonomiska situation oavsett föräldrarnas ekonomiska möjligheter. Barnkontot gör det därutöver möjligt att lyfta alla barn över fattigdomsgränsen redan innan man ger sig i kast med det mycket mer komplicerade problemet fattiga föräldrar.

Vi vill också införa en separat barnbalk i lagboken där alla de lagar som påverkar barnet samlas. Barn trillar i dag alltför ofta mellan stolarna i juridiska och sociala processer; eller används som brickor i spelet mellan rivaliserande föräldrar. I de händelser barn hamnar i rättsprocesser skall de alltid ha rätt till ett eget juridiskt ombud som tillvaratar deras intresse. Vad gäller sociala problem i övrigt är det också viktigt att det på till exempel skolor finns kontaktpersoner som barnen vet att de tryggt kan anförtro sig åt på sina villkor, utan rädsla för att föräldrarna lättvindigt kontaktas utan deras tillåtelse.

De åldersgränser som vi har idag för när barn får ungdomars rättigheter och skyldigheter och när ungdomen sedan betraktas som vuxen känns också ålderstigna, förlegade och inte anpassade till det moderna informationssamhället. vi förordar därför följande förändringar avseende olika åldersgränser. Upp till tolv år räknas vi som barn juridiskt. Ingen myndighet, försörjning genom barnkonto. Mellan tretton och sjutton år räknas vi som ungdomar. Under dessa år gör många sin sexuella debut och detta ska inte skuldbeläggas genom t.ex utdömande av straff. Sex under ungdomsåren skall vara avkriminaliserat och straffritt. Från arton år räknas vi som myndiga, fullt ut. Detta innebär rösträtt, rätt att ta körkort för bil, köpa alkohol, straffmyndighet, total kroppslig autonomi, samt medborgarlön.

För annat uppförande och beteende, som straffrättsligt innebär brott mot någon av brottsbalkens bestämmelser, inrättas en särskild ungdomsdomstol som till sin funktion skall verka som och vara en hybrid mellan domstol och socialtjänst. Domstolen förutsätts i praktiken verka närmast i symbios med både föräldrar (där så överhuvudtaget är möjligt) och med socialtjänsten i kommunen.

Fängelsestraff ska inte utdömas under ungdomsåren, då all evidens på området visar att fängelse är det absolut sämsta alternativet för en ung människa. I de fall då någon ungdom absolut inte är mottaglig för normal kommunikation skall en psykiatrisk utvärdering alltid göras, i första hand med syfte att klarlägga risken för att vederbörande skadar sig själv eller annan.

Äldre

I Sverige har vi idag över två miljoner pensionärer. Attityden mot våra pensionärer måste ändras till att vi ser även dem som en resurs i samhället. Den erfarenhet och kompetens som finns samlad i pensionärskollektivet måste tas tillvara på ett bättre sätt än idag. Vår medellivslängd har ökat snabbt och det finns många som långt upp i ålder har mycket kvar att ge. Framför allt så måste vi lyssna på vad de äldre själva vill.

Vi anser att det ska vara samma skatt för samma inkomst, för förvärvsarbetande och pensionärer. Vårt förslag om plattskatt uppfyller detta. Vi anser också att arbetslivet ska vara öppet för den som kan och vill arbeta, oavsett ålder.

Det är ett mycket stort samhällsintresse att trygga en fortsatt god hälsa bland äldre, så mycket som möjligt och så länge som möjligt. Medellivslängden har ökat, men också den totala andelen äldre, vilket på lång sikt kommer att öka samhällets kostnader för pensioner och äldreomsorg. Det primära är förstås att öka medborgarnas välbefinnande och frihet, men det får också positiva ekonomiska konsekvenser för samhället som helhet. Friska människor utgör en större resurs för samhället än sjuka, på alla sätt och vis.

Äldre har samma rätt till familj och samliv som alla medborgare. Att tvinga äldre att flytta isär när de behöver hjälp med särskilt boende är omänskligt och ovärdigt.

Det civila samhället, både anhörigvårdarna och de organisationer som berörs, måste ges praktisk och ekonomisk möjlighet att utföra sina uppgifter, de måste få utbildning och verksamhetsstöd, och de ska på ett naturligt sätt bli involverade i behandlings- och omsorgsteamet kring den enskilde.

Förvaltning

Vi vill att mindre kommuner ska slås samman till storkommuner, så att varje kommun i sig kan utgöra en bärkraftig enhet för innevånarnas bästa. En konsekvens av detta är att landstingen avskaffas helt. Detta kommer att betyda såväl enklare beslutsvägar som lägre kostnader och bättre vård.

Genom att avskaffa landstingen, införa vårdpeng och fri etableringsrätt för sjukvården, kan förutsättningarna för en kostnadseffektiv och kvalitativ vård maximeras. Om människor kan välja själva i högre grad, och vården konkurrensutsätts kommer kvaliteten på vården öka. Ansvaret för sjukvården fördelas mellan stat och kommun. Rättspsykiatrin är en typisk statlig angelägenhet. Den föreslagna reformen kan befria stora resurser, i det att vi tar bort en nivå i förvaltningen, och effektiviserar kommunsektorn.

Det finns minst 500 statliga myndigheter i Sverige i dag. Ingen kan med bestämdhet säga hur många vi har, vilket är ett tecken så gott som något på att de är för många. De har dessutom mycket stora administrationskostnader. Endast hälften av myndigheternas resurser används till kärnverksamhet. Det finns miljarder att spara på rationaliseringar, sammanslagningar, privatiseringar och nedläggningar i denna myndighetsdjungel.

Det sociala skydds nätet är nyckfullt. Vissa medborgare blir beroende av skyddssystemet för gott, medan andra faller bredvid skydds nätet och slås ut. Detta löser man genom medborgarlön och plattskatt och genom att det finns sjukförsäkringar till alla. Vi behöver dessutom se över lagarna om tjänstemannaansvar i våra myndigheter. Många människor far i dag illa på grund av tjänstemäns missbedömning av situationer. I de fall tjänstemän inte följer lagen, eller vid vårdslös regeltillämpning, menar vi att de ska stå ansvariga för följderna för sitt agerande.

Vi vill också genom vår kraftiga minskning av antalet lagar göra det betydligt lättare och effektivare att se till att varje lag följs upp och kontrolleras.

Kontakt:

Hemsida: www.liberaldemokraterna.com

Facebookgrupp: www.facebook.com/liberaldemokraterna

e-post: info@liberaldemokraterna.com

Vår ungdomsorganisation, Ung Liberal: www.ungliberal.se

Håll även utkik efter våra evenemang, som Pub Liberal, våra pubkvällar med debatt och diskussion. Information om aktuella händelser hittar du på hemsidan och på Facebook.